

# ERDEMLİ HALK EĞİTİM MERKEZİNDE EĞİTİM ALAN KADINLARIN KÜLTÜREL MİRAS TURİZMİNDE ALGILARININ TESPİTİ

Determination Of The Perceptions Of Women Receiving Education In Erdemli Public Education Center In Cultural Heritage Tourism

**Reference:** Halaç, H.H. & Ergün, R. (2020). "Erdemli Halk Eğitim Merkezinde Eğitim Alan Kadınların Kültürel Miras Turizmde Algılarının Tespiti", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(32): 1135-1147.

## Doç. Dr. Hicran Hanım HALAÇ

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Eskişehir/Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-8046-9914

## Araştırma Görevlisi Ruşen ERGÜN

Dicle Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Diyarbakır/Türkiye

ORCID ID: 0000-0001-5253-3245

### ÖZET

Bir bölgede kültürel miras turizm sürdürülebilirliğinin kültürel mirasın gerçek sahipleri olan halkın kültürel miras turizmde yer almasına bağlı tutulması ve bu çalışmalarda fikirlerine başvurulmasının önemi çalışma kapsamında Mersin'in Erdemli ilçesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler için Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nde eğitim alan 65 kadına anket uygulanmış, 59 anket sonucu değerlendirmeye alınmıştır. Anket 3 bölüm ve toplam 15 açık/ kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Ankete katılım sağlayan kadınların demografik özellikleri ve ankette yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar sayı/yüzde şeklinde tablolarda belirtilmiş olup bunların analiz ve değerlendirilmeleri yapılmıştır. Anket analizleri sonucunda katılımcıların genel anlamda turistik olarak öne çıkan Kızkalesi ve Cennet Cehennem gibi somut kültürel mirasların farkındayken birçok somut ve somut olmayan kültürel mirasın farkında olmadıklarının tespiti yapılmıştır. Ayrıca kadınların kültürel miras turizmde aktif bir rol oynamadığı, kadınlar özelinde halkın turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel avantajlarının yeterince farkında olmadığı görülmektedir. Bunların yanı sıra Halk Eğitim Merkezi ve yerel yönetimlerin bu konuda halkı yeterince bilinçlemediği tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Kültürel Miras, Turizm, Farkındalık, Yerel Halk, Halk Eğitim Merkezi

### ABSTRACT

Within the scope of the study, the importance of keeping cultural heritage tourism sustainability in a region adhering to the people who are the real owners of cultural heritage in cultural heritage tourism and using ideas in these studies were evaluated in the Erdemli district of Mersin. For these evaluations, 65 women who were trained at Erdemli Public Education Center were surveyed and 59 results were evaluated. The survey consists of 3 sections and a total of 15 open / closed-ended questions. The demographic characteristics of the women participating in the questionnaire and their answers to the questions posed in the questionnaire are stated in the tables as numbers / percentages and their analyzes and evaluations were made. As a result of the survey analysis, it was determined that the participants were aware of the concrete cultural heritages such as Kızkalesi and Cennet Cehennem, which were generally touristic, and were not aware of many concrete and intangible cultural heritages. In addition, it is seen that women do not play an active role in cultural heritage tourism and that the public is not aware of the economic, social and environmental advantages of tourism in particular. In addition, it was determined that the Public Education Center and local administrations did not raise the awareness of the public sufficiently in this regard.

**Keywords:** Cultural Heritage ,Tourism, Awareness, Local People, Public Education Center

## 1. GİRİŞ

18. yüzyılın ikinci yarısıyla başlayan Sanayi Devrimi'yle dünyada teknoloji ve bilimde ilerlemeler kaydedilmiş ve bunun sonucunda da insanların refah düzeyi yükselmiştir. Refah düzeyi yükselen ve boş zamanı artan insanlar, dinlenmeye daha fazla zaman ayırmaya başlamıştır. Artan bu zaman diliminde insanlar dinlenmek amacıyla turizme yönelmiş ve öncelikle kitle turizmi artmaya başlamıştır. Ancak daha sonraki dönemlerde insanların bilgilenmek istemesi, farklı alanlara ilgi duymaya başlaması ve daha küçük gruplar halinde gezmek istemesiyle birçok alternatif turizm çeşidi ortaya çıkmaya başlamış olup bunlardan biri de kültürel miras turizmidir (Arslaner ve Erol, 2017: 423).

Usta (2002) kültürel miras turizmini "Kültür amaçlı turizm, insanların kişiliğini olgunlaştırmak, genel bilgi düzeyini artırmak hedefine yönelik olarak yapılan seyahatler" olarak tanımlamaktadır.

Tarihi yer ve arkeolojik alan gibi somut olan yerel kültürel mirasların ziyaret edilmesinin yanı sıra festivaller ve geleneksel danslar gibi somut olmayan kültürel miraslara katılımı kapsayan ve bir alternatif turizm çeşidi olan kültürel miras turizmi son yıllarda artmaktadır (Okuyucu ve Somuncu, 2012, s.38).

Wang, Fu, Cecil ve Avgoustis (2006) son yıllarda kültür turizmindeki artışı, insanların farklı seyahatlere yönelmesine ve bu seyahatlerden beklentilerinin değişmesine bağlamıştır. Ayrıca insanların farklı kültürler tanıma, otantik mekanlar ve farklı tarihi yapılar görmek istemesiyle kültür turizminde artış olduğunu göstermektedir.

Bir bölgede kültürel miras turizminin sürdürülebilir bir şekilde gelişim sağlaması için yerel halkın mutlaka turizm faaliyetlerinin içerisinde yer alması gerekmektedir (Murphy, 1985: 13). Yerel halkı turizm faaliyetlerinin içinde bulundurmak ve yapılan planlamalarda fikirlerine başvurmak kendilerini bir ev sahibi olarak görmelerini ve bu sayede kültürel miras turizminin sürdürülebilirliğine olumlu yönde etki etmelerini sağlayacaktır (Uzun, Somuncu, 2011: 22). Yerel halka kendi kültürel miraslarını koruma bilincinin aşılması ve onlara turizmin içinde yer verilmesi kültürel miras turizminin sürdürülebilir hale gelmesini sağlamaktadır (Pekerşen, Güneş, Seçuk, 2019: 354). Bu bilinçlendirmeyi; hükümetler, yerel yönetimler ve dernekler, özel eğitim ve planlamalarla yerel halka yapmalıdır (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi [ICOMOS], 1999). Bu eğitim ve planlamalar hem kültürel miras turizminin sürdürülebilir olmasını hem de yerli halkın kendine turizmde yer bulmasını sağlayacaktır (Pekerşen, vd., 2019: 352).

Bu çalışma Hititler'e kadar dayanan bir tarihe sahip olan Mersin ili Erdemli ilçesini kapsamaktadır. Erdemli, oldukça önemli somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerine sahip olmasına rağmen bu eserler turizm amaçlı çok az kullanılmakta ve turizm amaçlı kullanılanlarda ise halkın katılımı düşük düzeyde kalmış olduğu yapılan araştırmalar ve kadınlara yönelik yapılan anketler sonucunda tespit edilmiştir

Yapılan araştırmalar sonucunda yerel halkın kültürel miras turizmine katılım ve algılarının tespiti konusunda Pekerşen, Güneş, Seçuk (2019), Genç, Şengül (2015), Çetin (2010), Okuyucu ve Somuncu (2012), Varnacı Uzun ve Somuncu (2011) gibi çalışmalar incelenmiştir. Bunun yanı sıra Erdemli ile ilgili genel bilgiler için Dürden (2012), Salman (2019), Buzlu, Unur ve Yavuz (2019) ve kaynakça bölümünde belirtilen internet kaynaklarından yararlanılmış olup yapılan araştırmalar sonucunda Erdemli özelinde oldukça az çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra alternatif turizmin bir parçası olan kültürel miras turizminin araştırılması için Arslaner ve Erol (2017), Aktan ve Tutar (2007) gibi kaynakça bölümünde belirtilen kaynaklardan yararlanılmıştır.

Bu çalışmada halkın temel taşı olan kadınların kültürel miras algıları ve kültürel miras turizmine katılımları tespit edilmiş bu tespitlerin analiz ve değerlendirmeleri yapılmıştır.

Bu tespit çalışması Halk Eğitim Merkezi'nde eğitim alan toplam 65 kadına yüz yüze anket çalışması şeklinde yapılmış olup bu anketi cevaplayan 7 kişinin bazı sorulara eksik cevaplar vermesinden dolayı 7 tane anket iptal edilmiş ve toplam 59 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca yapılan ankete ek olarak bazı katılımcılara yüz yüze sorular da yöneltilmiş olup görüntü veya ses kaydı istemediklerinden verdikleri cevaplar not alınarak kayda geçirilmiştir.

## 2. KÜLTÜREL MİRAS VE TURİZM

### 2.1. Turizm

Turizm insanların; dinlenmek, eğlenmek veya bilgilenmek amacıyla ikamet ettikleri yerlerin dışına seyahat etmeleri ve hizmet verilen bir yerde konaklamaları olarak tanımlanabilmektedir (N. Kozak, M.A. Kozak, M. Kozak, 2014: 1). Sezgin ise (1995) turizmi insanların ikamet ettikleri yerlerin dışına dinlenme, eğlenme ve kültür gibi amaçlarla yaptıkları seyahatler olarak tanımlamaktadır.

20. yüzyılın başlarına kadar turizm denince akla 3 S(Sea, Sand, Sun) olarak adlandırılan deniz, kum, güneş üçlemesi gelirken 20. yüzyılın sonlarına doğru turistlerin beklenti ve tercihlerinin

değişmesiyle turizm sektöründe bu üçlemeye alternatif 3 E(Education, Entertainment, Excitement) olarak adlandırılan eğitim, eğlence, heyecan amaçlı yapılan alternatif turizm çeşitleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Köstepen, 2015: 9-10-11; Yeşiltaş ve Öztürk, 2008: 9).

Baykan (2014) alternatif turizmi; yerel halk, turistler ve çevre ile olan ilişkileri güçlendiren, çeşitli aktivitelerle farklı coğrafyaları turizme dahil eden ve bu turizm süresini 12 aya yayan bir turizm çeşidi olarak tanımlarken, Kozak ve Bahçe (2009) ise deniz-kum-güneş turizminden sıkılmış ve farklı arayışlar içinde olan turistlerin beklentilerini karşılamak amacıyla bu üçlünün dışındaki tüm turizm faaliyetleri olarak tanımlamaktadır.

Ceylan, Çetin ve Özdiçiner (2019) alternatif turizmi:

- ✓ *Kültüre Dayalı Alternatif Turizm*: Etnik Turizm, Özel Etkinlik Turizmi, Kültürel Miras Turizmi
- ✓ *Doğaya Dayalı Alternatif Turizm*: Yayla Turizmi, Dağ Turizmi, Sualtı Dalış Turizmi vb.
- ✓ *Özel İlgiye Dayalı Alternatif Turizm*: Golf Turizmi, Yat Turizmi, Mağara Turizmi vb.
- ✓ *Eğitime Dayalı Alternatif Turizm*: Kongre Turizmi, Gençlik Turizmi

şeklinde 4 ana grupta toplamıştır.

## 2.2. Kültürel Miras

Bahçe ve Yılmaz (2011) kültürü bilgi, yasa, hak-hukuk, gelenek gibi topluma ait değerlerden bireylerin tüm kazanımları olarak tanımlanabilmektedir:

*Kültürel Miras*: Bir toplumun; sanat anlayışı, tarihsel birikimi, düşünce yapısı, gelenek-göreneklere, insanlar arası sosyal ilişkisi, kısacası sahip olduğu tüm değerler sonucunda ortaya çıkarmış olduğu tüm somut ve somut olmayan eserler olarak tanımlanabilmektedir. Toplumun sahip olduğu değerler sonucunda ortaya çıkarmış olduğu eserler somut ve somut olmamasına göre iki gruba ayrılmaktadır (Aktan ve Tutar, 2007: 3).

Bir toplumun kültürel mirasını o toplumun sahip olduğu tarihi yapılar, anıt eserler, kültürel peyzaj öğeleri gibi somut değerler ve dil, gelenek-görenek, geleneksel ürünler, danslar gibi somut olmayan değerlerin bütünü oluşturmaktadır (Ünal, 2014: 8) (Bkz. Tablo 2.1).

Tablo *Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı.*1. Kültürel Mirasın Sınıflandırılması (Aslan ve Ardemagni,2006: 9 'dan uyarlanmıştır)

KÜLTÜREL MİRAS		
Somut Kültürel Miras		Somut Olmayan Kültürel Miras
Taşınmaz	Taşınır	Sözlü Sanatlar (müzik,tiyatro vs.)
Yapılar (Sivil mimari,köprü vs.)	Müze koleksiyonları(resimler, heykeller, müzik aletleri vs.)	Resim
Anıtlar		Geleneksel danslar
Arkeolojik alanlar	Arşivler	Gelenek-görenekler
Tarihi merkezler	El yazması eserler	Dini törenler
Kültürel manzaralar		El sanatları
Tarihi park ve bahçeler		Geleneksel yemekler
Endüstriyel arkeoloji		Festivaller

Kültürel miras Tablo 2.1'de görüldüğü şekilde somut ve somut olmayan olarak ikiye ayrılmakta iken somut kültürel miras ise taşınır ve taşınmaz olarak iki grupta incelenebilmektedir. Erdemli özelinde taşınmaz somut kültürel mirasa Kızkalesi, Korykos Antik Kenti gibi anıt eserler örnek gösterilebilirken, Erdemli Yörük Müzesi'ndeki eserler taşınır somut kültürel miras öğeleridir. Halkın kendi gelenek, göreneklere,masalları vb.ise somut olmayan kültürel miras öğeleridir.

## 2.3. Kültürel Miras Turizmi

Dünya Turizm Örgütü kültürel miras turizmini, turistlerin farklı toplumlara ait olan tarihi yapıları ve anıtsal alanları gezmek, festivallere ve oyunlara katılmak gibi faaliyetlerde bulunarak özellikle

öğrenmek ve eğlenmek amacıyla yaptıkları seyahatler olarak tanımlamaktadır (http-1). Bu turizm çeşidi kısaca bir topluma ait olan herhangi bir kültürel miras öğesinin bilgilenmek veya eğlenmek amacıyla ziyaret edilmesi olarak açıklanabilir.

Kültürel miras turizminin diğer birçok turizm çeşidinden farkı, temel amacının eğlenmekten çok öğrenmek olmasıdır. Bu turizm çeşidi toplumun; düşünce yapısının, sanat eserlerinin, geleneklerinin, tarihi yapılarının, anıtlarının vb. öğrenilmesi durumunu kapsamaktadır. Kültürel miras turizmi sadece ziyaret amaçlı olmayıp aynı zamanda gidilen bölgede yaşayan halkın yaşam biçimini, kültürünü öğrenmek amacıyla yapılan, turist ve yerel halk arasındaki bilgi alışverişini sağlayan turizm çeşididir (Richards, 1999: 7; Aliagaoglu, 2004: 51). Toplumda ait olan, miras sonucu oluşmuş veya güncel bir sanat eseri olan ve çekiciliğe sahip eserler kültürel miras turizminin bir öğesi sayılmaktadır.

Kültürel miras turizmi yapılış amacına göre yüksek (kurumsallaştırılmış kültür turizmi), halk (popüler kültür turizmi) ve kültürel unsur (etnik semboller turizmi) şeklinde 3 ana gruba ayrılmaktadır (Fagence,2003: 57) (Bkz. Tablo 2.2).

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı..2. Kültürel Miras Turizminin Sınıflandırılması

KÜLTÜREL MİRAS TURİZMİ		
Yüksek Kültür Unsuru (Kurumsallaştırılmış Kültür)	Halk Kültürü	Kültürel Unsurlar(Etnik Semboller)
Müzeler	Film	Yerel Mimari
Sergiler	Eğlence	Eğitim
Görsel sanatlar	Spor	İletişim
Anıtsal alanlar	İletişim araçları	Din
Sahne sanatları	Yemek	Giyim-Kuşam
Edebiyat	El sanatları	Dil
Bilim	Gelenek-Görenekler	
Teknoloji		

(Fagence,2003:57'den derlenmiştir)

Kültürel miras turizminin artması ekonomik, sosyal, çevresel ve kültürel faktörleri etkileyen bir olgu olup hem turistlerin ziyaret ettikleri yerli halkı hem de onların kültürlerini olumlu-olumsuz yönde etkilemektedir (Çetin, 2010: 181).

Kültür turizminin artması bölgede yeni iş kolları açmakta olup bu da yerel halk, bölge ve ülkenin ekonomik getirisinin artmasını sağlamaktadır. Bu ekonomik getiri ise halk ve devleti bölgenin somut ve somut olmayan kültürel öğelerini korumaya teşvik etmekte ve toplum bilincinin artmasını sağlamaktadır (Akgül, 2003: 63).

Kültür turizminin artmasının yukarıda da belirtildiği gibi olumlu yanları varken olumsuz yanları da vardır. Mckercher ve Cros, (2002)'den aktaran Uygur ve Baykan (2007) Bunları:

- ✓ Turistlerin bölge ve kaynakları aşırı kullanmalarından bölgenin yıpranması
- ✓ Ülkenin turizme bağımlı hale gelmesiyle geleneklerinden uzaklaşması
- ✓ Yerel halk ve turistler arasındaki yanlış iletişimden olumsuz sonuçların ortaya çıkması
- ✓ Daha fazla ekonomik getiri için kültürel yapıların hor kullanılması

şeklinde açıklamıştır.

### 3. ERDEMLİ İLÇESİ ve KÜLTÜREL MİRAS DEĞERLERİ

#### 3.1. Erdemli İlçesi

Erdemli, 35 km uzaklıktaki Mersin ilinin bir ilçesidir. Erdemli ilçesi ovanın üzerine kurulu bir yerleşim yeri olup denizden yüksekliği 3 ve 50 metre arasında değişiklik göstermektedir (Dürgen, 2012: 12). Bu ilçenin; doğudan Mersin, batıdan Mersin'in bir ilçesi olan Silifke, kuzeyden Karaman ve güneyden Akdeniz ile sınırları mevcuttur (http-2)(Bkz. Şekil 3.1).



Mersin Erdemli İlçe Sınırları(<http:3'den> uyarlanmıştır)Erdemli İlçe Haritası(<http:4>)

Şekil **Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı.**..1. Mersin-Erdemli ilçe haritası

Erdemli, 1954 yılına kadar Silifke'ye bağlı bir yerleşim yeri iken 1954 yılında Mersin'e bağlı ilçe statüsü elde etmiştir. Adını bu bölgede kurulmuş olan Erdemoğulları'ndan aldığı düşünülen Erdemli; Hititler, Romalılar, Bizanslılar ve Osmanlılar zamanında yerleşim yeri olarak kullanılmış olan bir bölgedir. Genellikle deniz turizminin geliştiği bu bölge tarihi zenginlikleri sayesinde önemli bir kültür turizmi potansiyeline sahiptir (<http-5>).

Erdemli'nin ekonomisi genel olarak tarıma dayalı olup geçim kaynağı olarak kullanılan meyvelerin başında portakal, limon, elma, şeftali ve kiraz gelirken sebze olarak ise domates, biber ve patlıcan gelmektedir (Dürgen, 2012: 17). İlçe merkezinin Antalya ve Mersin yolu üzerinde olması üretilen bu tarım ürünlerin ihracatını kolaylaştırmaktadır (<http-6>).

### 3.2. Erdemli İlçesi'nin Kültürel Miras Değerleri

Türkiye en eski yerleşim yerlerinden biri olduğu için birçok tarihi turistik mekan sahiptir. Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'nde toplam 18 miras alanı mevcut iken UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Geçici Listesi'nde toplam 83 tane doğal/kültürel değerinin bulunması bunun en iyi kanıtıdır. Erdemli'de bulunan Korykos Antik Kenti, 2004 yılında UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Miras Geçici Listesi'nde kendine yer bulmuş önemli bir kültürel miras değeridir (<http-7>). Erdemli'de ayrıca somut kültürel miras olarak değerlendirilen 19 adet 1. ve 3. derece arkeolojik sit alanı, 1 adet arkeolojik sit alanı, 3 adet arkeolojik alan, 67 adet 1. derece arkeolojik sit alanı ile 4 adet 1. ve 2. derece arkeolojik sit alanı mevcuttur (<http-8>). (Bkz. Tablo 3.1)

Tablo **Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı.**..1. Erdemli'de Bulunan Somut Kültürel Miras Örnekleri

Somut Kültürel Miras			
<a href="http-12">http-12: Korykos Antik Kenti</a>	<a href="http-13">http-13: Kızkalesi</a>	<a href="http-14">http-14:Elaiussa Sebaste Antik Kenti</a>	<a href="http-15">http-15:Kanlı Divane Örenyeri</a>
<a href="http-16">http-16: Oküzü Örenyeri</a>	<a href="http-17">http-17: Tırtar(Akkale)</a>	<a href="http-18">http-18: İmirzeli Örenyeri</a>	<a href="http-19">http-19: Çatiören Örenyeri</a>

Erdemli'nin somut kültürel miraslarının yanı sıra somut olmayan birçok kültürel miras değeri de mevcuttur. Bunlar:

- ✓ Gelenek Görenekler (düğün, sünnet, asker uğurlama adetleri, maniler, bilmeceler, türküler, ninniler)
- ✓ Yöresel Yemekler (batırık, gözleme, tantuni)
- ✓ Göçebe Yaşam (Kıl Çadır, Kara Çadır)
- ✓ Şenlik ve Festivaller ( Türkmen Şöleni, Hıdırellez)

şeklinde sıralanabilmektedir (Dürgen, 2012: 188-233; http-9; http-10).(Bkz. Tablo 3.2)

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı..2. Erdemli Soyut Olmayan Kültürel Miras Örnekleri

Somut Olmayan Kültürel Miras			
			
http-20:Asker uğurlama şenliği	http-21: Batırık(Yöresel Yemek)	Kıl Çadır(Dürgen,212: 199)	http-22: Türkmen Şöleni

Erdemli nüfusu genel anlamda Yörük ve Türkmen'lerden oluşmaktadır ve bölge bu toplulukların kültürünün etkisindedir. Bu kültürün devamlılığı için halkın bağışladığı ve bu kültürü yansıtan eşyalar ile doldurulan Erdemli Yörük Müzesi'nin açılışı 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra başta Erdemli sınırları içerisinde bulunan Elaiussa-Sebaste Antik Kenti'nde yapılan çalışmalar sonucu çıkarılan ve Mersin'in önemli tarihi yerlerinden getirilen eserlerin toplandığı Mersin Arkeoloji Müzesi de 2017 yılında açılmıştır (Doğaner, 2019, 20 Şubat; http-11).(Bkz. Tablo 3.3) Bu kültür müzelerinin açılması bir toplumun kültürünün yaşatılmasında önemli etmenlerdir (Ekici, 2004: 59).

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı..3. Mersin Arkeoloji ve Erdemli Yörük Müzeleri

	
http-23: Erdemli Yörük Müzesi	http-24: Mersin Arkeoloji Müzesi

## 4. ANALİZ VE DEĞERLENDİRMELER

### 4.1. Katılımcıların Demografik Yapılarının Tespiti

Katılımcıların kişisel bilgilerinin tespit edildiği bu bölümde katılımcılara toplam 6 soru yöneltilmiştir(Bkz. Tablo 4.1).

Tablo *Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı.* 4. Katılımcıların Demografik Yapısı

Yaş	Sayı	Yüzde
18-25	11	18,64%
26-35	18	30,51%
36-55	30	50,85%
56-65	0	0,00%
66 ve üzeri	0	0,00%
Toplam	59	100,00%
İkamet Yeri	Sayı	Yüzde
Mersin/Erdemli	59	100,00%
Diğer	0	0
Toplam	59	100%
Erdemli'de İkamet Nedeniniz Nedir?	Sayı	Yüzde
Mesleğimden Dolayı	15	25,42%
Memleketim Olduğu İçin	34	57,63%
Coğrafi Özelliklerinden Dolayı	10	16,95%
Toplam	59	100,00%
Erdemli'deki İkamet Süreniz (Yıl)	Sayı	Yüzde
0-1	4	6,78%
1-5	6	10,17%
6-10	7	11,86%
11-15	6	10,17%
16-20	4	6,78%
21 ve üzeri	32	54,24%
Toplam	59	100,00%
Halk Eğitim Merkezinde Hangi Kursları Alıyorsunuz?	Sayı	Yüzde
Pul-Boncuk Dikişleri Kursu	4	7%
Örtü ve Minder Dikimi	6	10%
Çeyiz Ürünleri Hazırlama	10	17%
Yöresel Kilim Dokuma	4	7%
Diğer	35	59%
Toplam	59	100%
Geçim Kaynağı	Sayı	Yüzde
Çiftçilik	16	27%
Hayvancılık	3	5%
Esnaf-Ticaret	4	7%
Emekli	8	14%
İşçi	10	17%
Memur	18	31%
Turizm	1	2%
Toplam	59	100%

Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nde eğitim alan 65 kadına uygulanan anketin 59 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır. Katılımcıların %50,85'lik orana denk gelen 30 tanesi 36-55 yaş arasında olup katılımcıların tamamının Erdemli'de ikamet ettiği tespit edilmiştir. "Erdemli'de ikamet nedeniniz nedir?" sorusuna %57,63'lük oranla en fazla "Memleketim olduğu için" cevabı verilmiş olup Erdemli'deki ikamet sürelerinin tespit edildiği soruya da %54,24'lük oranla en fazla "21 yıl ve üzeri" cevabı verilmiş olması bu durumu destekler niteliktedir.

Katılımcılara yöneltilen "Halk eğitimde hangi kursları alıyorsunuz?" sorusuna %59'luk oranla şıklarda diğer olarak görülen makine nakışları, dekoratif minder dikimi ve takı tasarımı gibi kurslara geldikleri tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda katılımcıların farklı alanlarda eğitim almasına rağmen bu alanların genel olarak kendi kültürlerini yansıttığı tespit edilmiştir. Halk Eğitim Merkezi'nde İngilizce, bilgisayar gibi kurslar da açılmasına rağmen yüz yüze görüşmeler sonucunda hiçbir katılımcının bu kurslara gitmeyi düşünmediği tespit edilmiştir. Katılımcıların %50,85'inin orta yaş olarak tabir edilen 36-55 yaş arasında olduğu ve bu kişilerin aldığı kurslar göz önünde bulundurulduğunda, bu yaş aralığındakilerin geleneklerine bağlı ve yaşatmaya çalışan kişiler olduğu durumu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların geçim kaynaklarının tespit edildiği soruda

15 kişinin çiftçilik, 10 kişinin işçi ve 18 kişinin memur şikkını işaretlediği ve sadece 1 kişinin turizmle ilgilendiği tespit edilmiştir. Katılımcıların aldıkları kurslar ve yaptıkları meslekler karşılaştırıldığında kadınlar özelinde halkın kültürüne sahip çıktığı ancak çok düşük bir oranla turizme katılım sağladıkları anlaşılmaktadır (Bkz. Tablo 4.1).

#### 4.2. Erdemli Kültürel Miras Farkındalığının Tespiti

Katılımcıların Erdemli'deki somut ve somut olmayan kültürel mirasların farkındalıklarının tespit edildiği bu bölümde katılımcılara toplam 6 soru yöneltilmiştir(Bkz. Tablo 4.2)

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı..5. Erdemli'de Bulunan Kültürel Miras'ın Farkındalığının

Hangileri Kültürel Miras Olarak Sayılabilir	Sayı	Yüzde
Geleneksel Evler	21	25,00%
Yöresel Yemekler	25	29,76%
El Sanatları	18	21,43%
Halk Oyunları ve Halk Edebiyatı	18	21,43%
Diğer	2	2,38%
<b>Toplam</b>	<b>84</b>	<b>100,00%</b>
Aşağıdaki Kültürel Miraslarımızdan Hangileri Erdemli'de Bulunmaktadır	Sayı	Yüzde
Kızıkalesi	40	34,78%
Kanlı Divane	19	16,52%
Adam Kayalar	18	15,65%
Kayacı Vadisi	26	22,61%
Efes Antik Kenti	5	4,35%
Anamur Kalesi	7	6,09%
<b>Toplam</b>	<b>115</b>	<b>100,00%</b>
Erdemli'deki Tarihi Mekanları Gezdimiz Mi?	Sayı	Yüzde
Evet	43	72,88%
Hayır	16	27,12%
<b>Toplam</b>	<b>59</b>	<b>100,00%</b>
Erdemli'deki Hangi Tarihi Mekanları Gezdimiz?	Sayı	Yüzde
Kızıkalesi	37	35,92%
Kanlı Divane	26	25,24%
Adam Kayalar	10	9,71%
Kayacı Vadisi	26	25,24%
Öküzlü Ören Yeri	1	0,97%
Korykos Kara Kalesi	3	2,91%
<b>Toplam</b>	<b>103</b>	<b>100,00%</b>
Gezdiğiniz Tarihi Mekanları Hangi Amaçla Gezdimiz?	Sayı	Yüzde
Turistik Mekan Gezmek İçin	35	59,32%
Kültürel Mirasımızı Öğrenmek İçin	14	23,73%
Boş Zamanımı Değerlendirmek İçin	10	16,95%
<b>Toplam</b>	<b>59</b>	<b>100,00%</b>
Erdemli'ye Gelen Bir Turiste Hangi Turistik Yapı/Mekanı Gezmesini Önerirsiniz	Sayı	Yüzde
Adam Kayalar	3	4,41%
Cennet-Cehennem	19	27,94%
Kızıkalesi	22	32,35%
Kayacı Vadisi	6	8,82%
Şelale	1	1,47%
Kanlı Divane	7	10,29%
Astım Mağarası	2	2,94%
Aynalı Göl	1	1,47%
Ashab-ı Kehf	4	5,88%
Atatürk Müzesi	1	1,47%
Narlıkuyu Müzesi	1	1,47%
Tarihi Taş Evler	1	1,47%
<b>Toplam</b>	<b>68</b>	<b>100,00%</b>

Tespiti

Not: Bazı sorulardaki toplam cevapların 59'dan fazla olması bu soruların çoklu yanıt sistemine göre hazırlanmasındandır.

Katılımcıların kültürel miras söyleminden anladıklarını tespit etmek amacıyla çoklu yanıt sistemine göre cevaplanması istenen “Hangileri kültürel miras olarak sayılabilir?” sorusuna %29,76’lık oranla “Yöresel yemekler” ve %25’lik oranla “Geleneksel evler” cevapları verilmiş olup katılımcıların



Halk Eğitim Kursu'nda aldıkları kursların birçoğunun kendi kültürel miraslarına yönelik el sanatları kursları olmasına rağmen el sanatları şikkının kültürel miras olarak görülme durumu %21,43'lük oranda kalmıştır (Bkz. Tablo 4.2).

Bu durumun yanı sıra katılımcıların Erdemli'deki somut kültürel miras farkındalıklarının tespit edildiği "Aşağıdaki kültürel miraslarımızdan hangileri Erdemli'de bulunmaktadır?" sorusuna çoklu yanıt sistemine göre 84 adet yanıt değerlendirmeye alınmış olup en az oranla İzmir'de bulunan Efes Antik Kenti (%4,35) ve Mersin'in Anamur ilçesinde bulunan Anamur Kalesi(%6,09) yanıtlarının verildiği tespit edilmiştir(Bkz. Tablo 4.2).

"Erdemli'deki tarihi mekanları gezdiniz mi" sorusuna %72,88'lik oranla evet cevabı verilmiştir. "Erdemli'deki hangi tarihi mekanları gezdiniz" sorusuna genel anlamda turistik özellikleriyle öne çıkan Kızkalesi'nin %35,92'lik ve Kanlı Divane'nin %25,24'lük oranlarla seçilmesinin yanında "Gezdiğiniz tarihi mekanları hangi amaçla gezdiniz" sorusuna %59,32'lik oranla "Turistik mekan gezmek için" yanıtının verilmesi katılımcıların da Öküzlü Ören Yeri ve Korykos Kara Kalesi gibi kültürel miraslarının oldukça düşük seviyede farkında olduklarını göstermektedir (Bkz. Tablo 4.2).

Kadınların Erdemli'deki somut kültürel mirasların adını bilmeleri farkındalığın olduğunu düşündürse de genel olarak turistik amaçlarla kullanılan kültürel miras öğelerini gezdikleri tespit edilmiştir. Yerel halkın dahi sadece turistik amaçlı kullanılan kültürel miraslarının farkında olması kültürel miras turizminin bir kültürün tanıtımında ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. "Erdemli'ye gelen bir turiste hangi turistik yapı/ mekanı gezmesini önerirsiniz" sorusuna yine turistik özellikleriyle öne çıkan Kızkalesi ve Cennet/Cehennem Obruklarının en yüksek oranlarla cevap olarak verilmesi bu durumu onaylar niteliktedir (Bkz. Tablo 4.2).

### 4.3. Kültürel Miras Turizminin Faydaları Farkındalığının Tespiti

Yerli halkın kültürel miras turizminin faydalarıyla ilgili düşüncelerinin tespit edildiği bu bölümde katılımcılara toplam 3 soru yöneltilmiştir.(Bkz. Tablo 4.3)

Tablo Hata! Belgede belirtilen stilde metne rastlanmadı..3. Yerel Halkın Kültürel Miras Turizmine Katılımının

<b>Erdemli'deki Kültürel Miraslarımızın Turizm Amaçlı Kullanılması İle İlgili Düşünceleriniz Nelerdir</b>	<b>Frekans</b>	<b>Yüzde</b>
Ekonomik Kazanç Sağlar	25	31%
Yerel Kültür Yeniden Canlanır	24	30%
İlçe Fiziksel ve Sosyal Olarak Canlanır	19	23%
Geleneksel Kıyafet, El İşçiliği ve Yöresel Yemekler Canlanır	12	15%
Halkın Huzuru Bozulur	1	1%
<b>Toplam</b>	<b>81</b>	<b>100%</b>
<b>Erdemli'de İyileştirilmesi Düşünülen Kültür Turizmi Çalışmaları Ne Şekilde Yapılırsa Başarılı Olur</b>	<b>Frekans</b>	<b>Yüzde</b>
Daha İyi Bir Tanıtımla	38	61%
Halkın Turizm Acenteleriyle Yapacağı İş Birliğiyle	4	6%
Yerel Halkın Turizm Hizmeti İçinde Aktif Rol Almasıyla	16	26%
Diğer	4	6%
<b>Toplam</b>	<b>62</b>	<b>100%</b>
<b>Yerel Halkın Turizm Hizmeti İçinde Aktif Rol Almasının Avantajları Nelerdir</b>	<b>Frekans</b>	<b>Yüzde</b>
Aileye Ekonomik Kazanç Sağlar	35	55%
Yapılaşma ve Eğlence Mekanları Halkın Ortak Kararıyla Yapılır	11	17%
Turizm Yabancı Hegemonyasından Kurtulur	8	13%
Diğer	10	16%
<b>Toplam</b>	<b>64</b>	<b>100%</b>

Tespiti

Not: Bazı sorulardaki toplam cevapların 59'dan fazla olması bu soruların çoklu yanıt sistemine göre hazırlanmasındandır.

Kültürel mirasın turizm amaçlı kullanımının faydalarının tespit edildiği "erdemli'deki kültürel mirasımızın turizm amaçlı kullanılması ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?" sorusuna %31'lik oranla "Ekonomik kazanç sağlar." ve %30'luk oranla "Yerel kültür yeniden canlanır." cevaplarının verilmesi ile "Yerel halkın turizm hizmeti içinde aktif rol almasının avantajları nelerdir?" sorusuna %35'lik bir oranla "Aileye ekonomik kazanç sağlar." cevabının verilmesi kadınlar özelinde yerel halkın, turizmin ekonomik açıdan önemini düşük seviyede farkında olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra "Erdemli'de iyileştirilmesi düşünülen kültür turizmi çalışmaları ne şekilde yapılırsa başarılı olur?" sorusuna "Yerel halkın turizm hizmeti içinde aktif rol almasıyla" cevabının %26'luk

oranda kalması yerel halkın turizme katılımının yetersiz kaldığını göstermektedir. Katılımcıların mesleklerinin belirlendiği soruda katılımcılardan sadece bir tanesinin mesleğinin turizm sektörüyle ilgili olması da bu durumu onaylar niteliktedir (Bkz. Tablo 4.3).

Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları 33. Madde'sinde

“Kurumlarda; eğitim öğretim, yönetim ve üretim etkinliklerinin verimliliğini sağlamak, kurum, çevre, sektör iş birliği gerçekleştirmek, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerinin her türlü desteğini almak ve iş birliği yapmak amacıyla kurullar, komisyonlar ve ekipler oluşturulur.”

şeklindeki açıklamaya rağmen, Erdemli Halk Eğitim Merkezinin turizm sektöründe yetersiz seviyede istihdam sağlaması durumu da halkın turizm faaliyetlerinin içinde olabilmesi için bu eğitim kurumunun düşük seviyede bilgilendirmesine bağlanabilmektedir. Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nin 2019-2023 Stratejik Plan'ında yapılan SWOT analizinde tehditler bölümünde “Kurslar sonunda yeterli istihdamın olmaması” maddesinin bulunması bu durumu onaylar niteliktedir. Ayrıca kadınların kendi kültürlerini yansıtan ürünlerin üretildiği kursları almasına rağmen ürettikleri bu ürünleri turizmde veya herhangi bir sektörde nasıl kullanacağını farkında olmaması da Halk Eğitim Merkezi'nin yetersiz bilgilendirme yaptığını göstermektedir.

Literatür taraması yapıldığında çeşitli bölgeler için de benzer çalışmalar yürütüldüğü gözlemlenmiştir. Bunlara Kervankıran'ın (2014) Beypazarı, Özdemir ve Kervankıran'ın (2011) Afyonkarahisar ve Gümüş ve Özüpekçe'nin (2009) Foça ile ilgili yaptığı çalışmaları örnek gösterilebilir.

2000'li yılların başına kadar Beypazarı'nın zengin bir kültürel mirasa sahip olmasına rağmen geçim kaynağı genel anlamda tarımdı(Kervankıran, 2014: 139). Beypazarı bu yönüyle günümüz Erdemli'sine benzerlik göstermektedir.

Kervankıran (2014) “Beypazarı/Ankara Örneğinde Turizmin Ekonomik, Toplumsal ve Çevresel Etkilerine Yerel Halkın Yaklaşımı” adlı çalışmada, Beypazarı'nda yerel yönetimlerin halk ile ortak kararlar alıp özellikle kadınların ürettikleri ürünleri turistlere satabilmesi için standlar kurması kısacası halkı da turizm faaliyetlerinin içine alması, bu bölgenin iç turizmde tanınır bir bölge olmasını sağladığını tespit etmiştir. Bunun yanı sıra yapmış olduğu anket çalışmaları sonucunda halkın turizme katılımıyla bölgede kültürel miras turizminin ekonomik, toplumsal ve çevresel yönde olumlu etkiler oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özdemir ve Kervankıran'ın 2011 yılında gerçekleştirdikleri “Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği” adlı çalışmada turizme katılan halkın turizmle ilgili düşüncelerini araştırmışlardır. Yapmış oldukları araştırmalar sonucunda turizmde aktif rol oynayan halkın bu durumun kendilerine ekonomik getiri sağladığı gibi kültürel miras farkındalıklarını arttırdığı düşüncesinde olduğunu tespit etmişlerdir (Özdemir ve Kervankıran, 2011: 21-22).

Gümüş ve Özüpekçe'nin Foça'daki turizm artışıyla ilgili halkın düşüncelerini tespit ettiği “Foça'da Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel Ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Görüşleri” adlı çalışmalarında halkın genel olarak turizmin artışından ve turizme katılmaktan memnun olduğunu ve bu memnuniyetin başlıca nedeninin ise turizmin ekonomik getirisi olduğunu tespit etmişlerdir.

Foça, Beypazarı ve Afyonkarahisar ile ilgili yapılmış olan çalışmalarda görüldüğü gibi bir bölgede turizmin artması ve halkın buna katılımının olması sonucundan halkın oldukça memnun olduğu görülmektedir. Bu şehirlerdeki tespitler, Erdemli ilçesinde turizmin ve başta kadınlar olmak üzere yerli halkın turizme katılımının artması için birer örnek olabilecek niteliktedir.

## 5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Alternatif turizmin önemli bir alanı olan kültürel miras turizmi son zamanlarda insanların farklı millet ve kültürler tanımak istemeleriyle artış göstermektedir. Diğer birçok turizm çeşidinden farklı olarak bu turizm çeşidinde gezilip görülecek ve bilgi alınacak yerlerin asıl sahiplerinin yerli halk

olmasından dolayı, halkın bu turizm türüne katılımı çok önemlidir. Bu katılım özellikle kültürel miras turizminin sürdürülebilir hale gelmesini de sağlamaktadır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan Mersin'in Erdemli ilçesi, denize yakın konumunun avantajıyla deniz turizminde son yıllarda gelişim göstermeye başlamıştır. Ancak turizm amaçlı kullanıma uygun olan birçok somut ve somut olmayan esere sahip olmasına rağmen kültürel miras turizmi çok kısıtlı kalmış durumdadır.

Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nde eğitim alan 65 kadına uygulanıp doğru verinin elde edilebildiği 59 kadının anket sonucuna göre katılımcıların genel anlamda Erdemli'de sadece turizm amaçlı kullanılan somut kültürel mirasların farkında oldukları görülmüştür. Ayrıca eğitim aldıkları kursların kendi kültürlerini yansıtan eğitimler vermesine rağmen ürettikleri ürünlerin kültürel bir miras olduğu farkındalıklarının çok düşük seviyelerde kaldığı gözlemlenmiştir. Bunların yanı sıra, katılımcıların turizm faaliyetlerinin içinde olma durumlarının çok düşük seviyede olduğu ve turizm faaliyetlerinin avantajlarının farkında olmadıkları tespit edilmiştir (Bkz.Tablo 4.2).

Erdemli'de halkın turizm faaliyetlerine katılımı, ailelere ekonomik kazanç sağlamasının yanı sıra, kültürel miras farkındalıklarının artması, kültürel miras ürünlerinin korunması, halk ve turistler arasındaki iletişimin olumlu yönde gelişmesi turizmin sürdürülebilir konuma gelmesini de sağlamaktadır. Bu durumu da Kervankıran, Özdemir ve Kervankıran ve Gümüş ve Özüpekçe'nin çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar iyi bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bunların yanı sıra Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nin günümüzdeki pandemi sürecinde başta Erdemli olmak üzere Mersin'in birçok ilçesine maske üretmek maske tedarikinin önemli bir bölümünü karşılaması örneği de doğru yönetim ve işbirliğiyle bu eğitim merkezinde eğitim alan katılımcıların ürettikleri ürünleri kültürel miras turizmine katılım sağlamak için kullanabilmelerine iyi bir örnektir.

Yukarıdaki açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda Erdemli Halk Eğitim Merkezi'nde ders programları yapılırken başta kadınlar olmak üzere tüm katılımcılara bu ürünleri turizm amaçlı ne şekilde kullanacaklarının bilinci kazandırılmalı, yerel yönetimlerin de turizm ile ilgili planlama yaparken halkı bu planlamalara dahil etmesi gerekmektedir.

## KAYNAKÇA

Akgül, O. (2003), "Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Kültür Turizmi, Aphrodisias Geyre Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın

Aliğaoğlu, A. (2004). Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye'den Örnekler. SSRN Elektronik Journal, 2(2): 50-64

Arslaner, E. ve Erol, G. (2017). Alternatif Turizmin Bazı Türleri Üzerine Bir Değerlendirme. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 5(4): 422-438.

Bahçe, A.S. ve Yılmaz, H.(2011). Kültür ve Turizm. M. Çakır (Ed), Kültürel Miras Yönetimi.:Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir

Ceylan, S., Çetin, A. ve Özdiçiner, N. S.(2019). Alternatif Turizm Türleri İle İlgili Bir Literatür Taraması, 4 th International Symposium on Innovative Approaches in Social, Human and Administrative Sciences, Samsun

Çetin, T. (2010). Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras ve Turizm Kavramı. Milli Folklor, 22(87): 181-190.

Doğaner, M. (2019, 20 Şubat). Yörük Müzesine Büyük İlgi, Hürriyet. Erişim Adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/mersin/erdemli/yoruk-muzesine-buyuk-ilgi-41124022> (Erişim Tarihi:29.05.2020)

- Dürgen, G. A. (2012). Mersin İli Erdemli İlçesi Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Ekici, M (2004) Somut Olmayan Kültürel Miras Neden ve Nasıl Korunmalı Nasıl Müzelenmeli: Sorunlar, Çözümler, Ülkemizden Örnekler". Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi Sempozyum Bildirileri içinde (Yay. Haz. M. Öcal Oğuz vd.), Ankara: Gazi Üniversitesi: 57-67.
- Fagence, M. (2003). Tourism In Destination Communities, S. Singh, D. J., Timothy ve R. K. Dowling (Ed), Cabi Publishing, Cambridge.
- Gümüş, N. ve Özüpekçe,S.(2009). Foça'da Turizmin Ekonomik, Sosyal, Kültürel ve Çevresel Etkilerine Yönelik Yerel Halkın Görüşleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2): 398-417
- Kozak, M. A. ve Bahçe, S. (2009). Özel İlgi Turizmi (2.bs.). Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kozak, N., Kozak, M. A., M. (2014). Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar (15), Detay Yayıncılık, Ankara.
- Köstepen, A. (2015). İzmir İlinin Medikal Turizm Potansiyelinin Tespiti. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Murphy, P. E., (1985). Tourism: A Community Approach. Routledge, New York.
- Okuyucu, A. ve Somuncu, M. (2012), Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: Osmaneli İlçe Merkezi Örneği. Ankara Üniversitesi Çevre Bilimler Dergisi, 4(1): 37-51
- Özdemir, M.A. ve Kervankıran, İ. (2011). Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği. Marmara Coğrafya Dergisi, 24: 1-25
- Richards, G. (1999). Heritage Visitor Attractions in Europe: a Visitor Profile, Interpretation, 4(3): 9-13.
- Pekerşen, Y., Güneş, E. ve Seçuk, B.(2019). Kültürel Miras Turizmi Değerlerinin Korunması ve Sürdürülebilirliği Kapsamında Yerel Halkın Tutumu: Cumalıkızık Örneği, Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(3): 350-368
- Sezgin, O.M. (1995). Genel Turizm, Tutubay Yayınları, Ankara.
- Usta, Ö. (2002). Genel Turizm, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- Uygur, S.M.ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2: 30-49
- Ünal, Z.G. (2014). Kültürel Mirasın Korunması, İsmep Rehber Kitaplar.
- Varnacı Uzun, F., ve Somuncu, M. (2011). Kültürel Peyzajın Korunması ve Turizm İlişkisi Bağlamında Yerel Halkın Görüşleri: Ihlara Vadisi Örneği,Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 3(2): 21-36
- Wang, S., Fu, Y-Y., Cecil, A., Avgousts, S. H. (2006). Residents' Perceptions of Cultural Tourism And Quality of Life- A Longitudinal Approach, Tourism Today, Fall, Cyprus:P.O. Box.: 47-61
- Yeşiltaş, M. ve Öztürk, İ.(2008). Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Alternatif Turizm Faaliyetlerine Yönelik Bir Değerlendirme: Sivas Örneği. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9(1): 1-18.

### İnternet Kaynakları

<https://www.unwto.org/tourism-and-culture> (Erişim Tarihi:28.05.2020)



- <https://www.haritatr.com/harita/Erdemli/84008#:~:text=Erdemli%20Akdeniz%20b%C3%B6lgesinde%20yer%20almakta,34.3084%20boylam%20olarak%20haritada%20g%C3%B6sterilmektedir.> (Erişim Tarihi: 29.05.2020)
- [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/44/Mersin\\_location\\_districts.svg/1268px-Mersin\\_location\\_districts.svg.png](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/44/Mersin_location_districts.svg/1268px-Mersin_location_districts.svg.png) (Erişim Tarihi: 30.05.2020)
- [https://webdosya.csb.gov.tr/db/mersin/duyurular/der-n-den-z-desarj\\_1000\\_aciklama\\_raporu-converted-20181122130454.pdf](https://webdosya.csb.gov.tr/db/mersin/duyurular/der-n-den-z-desarj_1000_aciklama_raporu-converted-20181122130454.pdf) (Erişim Tarihi: 30.05.2020)
- <https://mersin.ktb.gov.tr/TR73143/erdemli.html#:~:text=1953%20Y%C4%B1%C4%B1na%20kadar%20k%C3%B6y%20olan,Buca%C4%9F%C4%B1n%C4%B1n%20birle%C5%9Ftirilmesiyle%20Oil%C3%A7e%20olarak%20kurulmu%C5%9Ftur.> (Erişim Tarihi: 29.05.2020)
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Erdemli> (Erişim Tarihi:29.05.2020)
- <http://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnya-Miras%C4%B1-Listesi> (Erişim Tarihi:29.05.2020)
- <https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-133296/mersin-sit-alanlari.html> (Erişim Tarihi:29.05.2020)
- <https://festivall.com.tr/festival/586/mersin-turkmen-soleni/> (Erişim Tarihi:30.05.2020)
- <http://www.kamujans.com/resmi-ve-onemli-gunler/2020-yili-hidrellezi-nasil-kutlanacak-hidirellez-duasi-hidirellez-rituelleri-h510390.html> (Erişim Tarihi:30.05.2020)
- <https://arkeofili.com/mersin-arkeoloji-muzesi-acildi/> (Erişim Tarihi:29.05.2020)
- <https://www.modarituel.com/korykos-antik-sehri-kalelerle-korunan-kent/>(Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://www.kivitaında.com/2019/12/kizkalesi-efsanesi-mersin-kizkalesinin-gercek-hikayesi/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://www.arkeogezgin.com/elaiussa-sebaste-antik-kenti/>(Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/mersin/gezilecekyer/kanlidivane> (Erişim tarihi:31.05.2020)
- <https://www.neredekal.com/okuzlu-oren-yeri/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://www.netgazete.com/sanat/mersin-deki-tarihi-akkale-calilardan-temizlendi-677050> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://www.pinterest.co.uk/pin/443463894549683506/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- [https://www.google.com/search?q=%C3%A7at%C4%B1%C3%B6ren+%C3%B6renyeri&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjVsKrh493pAhUaD2MBHXcLA8cQ\\_AUoA3oECAsQBQ&biw=1242&bih=553](https://www.google.com/search?q=%C3%A7at%C4%B1%C3%B6ren+%C3%B6renyeri&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjVsKrh493pAhUaD2MBHXcLA8cQ_AUoA3oECAsQBQ&biw=1242&bih=553) (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <http://www0.haberler.com/erdemli-de-asker-ugurlama-senligi-4050557-haberi/> (Erişim Tarihi: 31.05.2020)
- [https://www.google.com/search?q=bat%C4%B1r%C4%B1k+erdemli+yeme%C4%9Fi&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwik0aHJ7d3pAhUKZcAKHVJzBfMQ\\_AUoAXoECAwQAw&biw=1242&bih=553#imgrc=d9CXtSPf0GES2M](https://www.google.com/search?q=bat%C4%B1r%C4%B1k+erdemli+yeme%C4%9Fi&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwik0aHJ7d3pAhUKZcAKHVJzBfMQ_AUoAXoECAwQAw&biw=1242&bih=553#imgrc=d9CXtSPf0GES2M) (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://mediterranean5n1k.com/erdemlide-turkmen-soleni/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- [http://wowturkey.com/t.php?p=/tr785/Ogulhan\\_b1aa868eb14ce73a3427e04bbf240daa\\_big.jpg](http://wowturkey.com/t.php?p=/tr785/Ogulhan_b1aa868eb14ce73a3427e04bbf240daa_big.jpg) (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <https://arkeofili.com/mersin-arkeoloji-muzesi-acildi/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)
- <http://erdemlihem.meb.k12.tr/> (Erişim Tarihi:31.05.2020)